

Борисов С.В.*

ГАРМОНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО НОРМАТИВНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРАНСКОРДОННОГО ЗЛИТТЯ ТА ПОГЛИНАННЯ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОЗДАТНОСТІ НАЦІОНАЛЬНИХ КОМПАНІЙ

В умовах глобалізації концентрація капіталу за рахунок злиття та поглинання стало однією з потужних сил розвитку світової економіки. Так Європейський союз в боротьбі за світове лідерство, приймає активні дії щодо стимулювання конкурентоздатності власних компаній шляхом створення сприятливого правового поля для транскордонного злиття та поглинання. Тому адекватне правове середовище розглядається як один з основних інструментів активізації інтеграційних процесів за рахунок створення умов взаємного переплетення капіталів та створення на основі них багатонаціональних компаній. Таким чином гармонізація правових механізмів Європейського союзу та України щодо регулювання трансграничного злиття та поглинання являє собою позитивний і логічний шлях успішного розв'язання питання посилення інтеграційних зв'язків України, а також підвищення конкурентоздатності національних компаній.

Науковий світ по-різному оцінює роль трансграничного злиття та поглинання у світовому економічному розвитку. Але для багатьох є загальновизнаним фактом, що можливості які досягаються шляхом вищезгаданого механізму надають конкурентні переваги компанії на міжнародному ринку. Таким чином, міжнародно-правове регулювання діяльності транскордонного злиття та поглинання на регіональному та глобальному рівні відіграє значну роль в інтеграційних та концентраційних процесах, але на даному етапі розвитку України не спроможне цілковито захистити від можливих небезпек. Саме тому гармонізація українського законодавства та приєднання до організації нового міжнародного економічного порядку, в межах якого здійснювалося б правове регулювання діяльності ТНК підвищило привабливість української економіки та захистило від правових небезпек.

Розглядаючи процес транскордонного злиття та поглинання потрібно звернути увагу на проблемні економічні та правові питання відповідного процесу на регіональному рівні. Однією з таких проблем є безперешкодне перенесення статутного місцезнаходження або адміністративного центру компанії яка проходить процес транскордонного злиття з одної країни до іншої. Так вирішення цього питання стимулюватиме процес транскордонного злиття та поглинання на Україні, так як відповідний процес являє собою ефективний засіб інтернаціоналізації та консолідації капіталу.

Таким чином, транскордонні злиття та поглинання, які є важливим інструментом успішного економічного розвитку країн, пов'язані з рядом юридичних та економічних перепон, обґрунтованих необхідністю застосування законодавств різних країн. Крім того, додатковою проблемою перед компаніями які створені у відповідності з законодавством

* аспірант кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

різних країн є складні системи оподаткування, що може привести до конфлікту інтересів на державному рівні. Отже, незалежно від корпоративного права, податкове право держав-учасників транскордонного злиття та поглинання, зазвичай, прирівнює переміщення статутного місцезнаходження компанії до «ліквідації за кордон». Як наслідок синергетичний ефект компаній, скриті резерви, приріст балансової вартості компаній, які до проведення транскордонного злиття та поглинання не обкладалися податками, підлягають оподаткуванню. Тому гармонізація законодавства повинна забезпечити податкову нейтральність зміни місцезнаходження компаній. Одним з рішень є відстрочка податкових зборів, тобто держава-донор мала би право на оподаткування компанії але не в момент зміни статутного місцезнаходження, а після реалізації синергетичного ефекту чи скритих резервів.

Враховуючи вищезазначене можливо виділити декілька напрямів удосконалення законодавства України шляхом гармонізації з законодавством ЄС в сфері транскордонного злиття та поглинання компаній:

- загальне регулювання правил злиття та поглинання, у відповідності до специфіки відповідних форм згідно з національними правовими системами;
- загальні механізми захисту прав міноритарних акціонерів при поглинанні та тих міноритарних акціонерів які виступають проти реорганізації, тобто визначення справедливої ціни, право прийняття рішення з виходу та отримання відповідної справедливої компенсації тощо;
- визначення умов при яких установлений поріг контролю в процесі поглинання можливо подолати та завершити консолідацію, тобто проведення анулювання захисних механізмів, викуп або скуповування акцій тощо;
- дозвіл на розкриття інформації про процедуру злиття та поглинання компаній;
- підвищити контроль зі сторони регулюючих органів.

Відповідні вдосконалення покращать вирішення низки складних і суперечливих проблем пов'язаних з транскордонним злиттям та поглинанням, однією з яких є використання трансграничного злиття та поглинання для мінімізації податкових витрат, так як на сьогодні рух більшої половини світового валового продукту за ланцюгом додаткової вартості та її реалізації проходять шляхом не ринкових, а внутрішньо інтеграційних зв'язків.